

ΟΠΩΣ ΜΑΣ ΒΛΕΠΟΥΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΥΜΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ:

“Ένα τραγούδι αιώνων

ΟΙ ΝΕΡΟΜΥΛΟΙ ΤΗΣ ΚΥΘΡΕΑΣ

**‘Η ψυχή του λαού της Κύπρου. ‘Η ιστορία και η παράδοση.
‘Αφήγηση για την αγωνιώδη πορεία της.***

‘Η Κύπρος παρουσιάζει ανέκαθεν μίαν αυτοδύναμη λογοτεχνική τάση. Μέσα στα πλαίσια των πλαστικών δυνατοτήτων της γλώσσας μας προσφέρει μίαν εξέλιξη, τόσο στο πνεύμα, όσο και στην έκφραση, που έντυπωσιάζει. Καί το πιο ιδιαίτερο στοιχείο εκείνο που προσδίδει την ξεχωριστή οντότητα μα και την ταυτότητα στην κυπριακή λογοτεχνία, είναι το δέσιμμά της, ο σύνδεσμός της, με τον τόπο και τους ανθρώπους της Κύπρου.

‘Ισως για το λόγο αυτόν διαβάζεται με κάποια συγκίνηση ο γραπτός και έντυπος λόγος της Κύπρου. Συνδέει τόσο πολύ την ψυχή του λαού της με τη ζωή του νησιού, την ιστορία και την παράδοση που είναι επόμενο να προκαλεί στον αναγνώστη εκείνο το αίσθημα της ευαισθησίας προς τη ζωή που από το άτομο απλώνεται στο σύμπαν, από τη σημερινή γενιά στην περασμένη, από το παρόν στο μέλλον. Καί τούτο είναι ίσως το στοιχείο που παρέχει το ξεχωριστό νόημα στη συνέχεια της ζωής. “Ολες αυτές οι σκέψεις θα περάσουν σχεδόν αθόρυμα από το νου του αναγνώστη που θα διαβάσει κάτι σαν ιστορία και σαν πεζογράφο που έγραψε ο Πέτρος Στυλιανού, ο λεπταίσθητος αυτός Κύπριος λογοτέχνης με τίτλο: «Οί νερόμυλοι της Κυθρέας».

Κατέχεται από τον επίβουλο εισβολέα σήμερα ή Κυθρέα. “Ομως ή σειρά των νερόμυλων της είναι αυτή τούτη ή ανιστόρηση

της ελεύθερης ζωής του νησιού από τα πανάρχαια χρόνια μέχρι σήμερα. Καί είναι μιά ζωή που προχωρεί όλοένα και μπροστά δίχως σταματημό, δίχως στατικότητα. Τη συμβολίζει ο συγγραφέας από την πρώτη παράγραφο όταν χαρακτηρίζει την Κυθρέα και την πηγή της, το Κεφαλόδρυσο σαν τόπο ιδεώδη «για τις πανάρχαιες βιοτεχνικές και βιομηχανικές ανάγκες των αλευρομύλων». “Ετσι αρχίζει μιά αφήγηση από την αύγή της ιστορίας. ‘Από τότε που ο άνθρωπος άρχισε να λέγεται πολιτισμένος, γιατί σκέφτηκε να γίνει όχι συλλέκτης, αλλά παραγωγός της τροφής του. Καί είναι στην Κυθρέα, αυτή που σήμερα στενάζει κάτω από το πέλμα του άνομου κατακτητή, όπου υπάρχουν τα πρώτα δείγματα του πολιτισμού τούτου. Σαν να ρεμβάζει στα παλιά απροσδιόριστα χρόνια φαίνεται ο συγγραφέας, καθώς περιγράφει τα δύο κομμάτια του πυριτόλιθου που οι πανάρχαιοι Κύπριοι τα έχουν έπεξεργαστεί βαρειά, αλλά και τραχειά επίπεδα σ’ όλες τους τις επιφάνειες για να τρίψουν τους καρπούς της Δήμητρας. «Είναι», όπως γράφει, «οι πρώτες αγωνιώδεις προσπάθειες του νεολιθικού ανθρώπου», οι τριπτήρες. Πρόκειται για μιά μαρτυρία μοναδική, που ο κ. Στυλιανού τη συσχετίζει τόσο συγκινητικά με την ιστορία του νησιού:

“Ετυχε ν’ ανέβω πολλές φορές, φυσικά πριν από την εισβολή, στις άλλοελληνες λοφοσειρές της περήφανης ακρόπολης των Χύτρων, κάτω από την άγρια όμορφα

* Το σημείωμα που παρατίθεται δημοσιεύτηκε σαν βιβλιοκριτικό σημείωμα για την πολυγραφημένη έκδοση του Πέτρου Στυλιανού «Οί νερόμυλοι της Κυθρέας» από τον εξαίρετο λογοτεχνικό συνεργάτη Χ.Α. (= Χρήστο Λαμπρινό) της εφημερίδας της Θεσσαλονίκης «Μακεδονία» στην έκδοσή της του Σαββάτου, 4 Νοεμβρίου 1978, σ. 2.

της όποιας ξεδιπλώνεται ή σημερινή γραφική κωμόπολη, της Κυθρέας, και δυτικότερα στα μύχια του όρίζοντα ή σημερινή πρωτεύουσα του νησιού, και ν' άπαντήσω τέτοιους τριπτήρες άκόμα και στην έπιφάνεια του έδάφους. Μερικούς, μάλιστα, είχα την εύτυχισμένη σκέψη, την πρόνοια, άν θέτε, να τους φέρω μέχρι τη Λευκωσία. "Έτσι σήμερα έχουμε την εύκαιρία να τους μελετήσουμε και να τους διαφυλάξουμε σαν άδιάψευστα τεκμήρια μίας πολύχρονης επίπονης ιστορικής διαδρομής σε τούτα τα ματωμένα χώματά..."

'Αλλά ή διαδρομή δέν ύπογραμμίζεται, δέν προσλαμβάνει μονάχα τη μορφή της και τδ συναισθηματικό και αίσθητικό της περιεχόμενο από τον πόνο που προκάλεσε ή σύγχρονη τραγική ιστορία. Είναι συνέχεια ό ιστορικός ρυθς αυ τόπου τούτου, όλο πόνος και δόξα, όλο αίσθημα και βαρύ άγχος. Και τδ πονεμένο τραγούδι του κυπριακού άγχους, λέει ό συγγραφέας καθώς άρχίζει από τους νεολιθικούς τριπτήρες της Κυθρέας και προχωρεί στις βαρειές μυλόπετρες των άλευρομύλων της περιοχής, που καθώς τρίβονται από τδ νερό του Κεφαλόβρυσου που φαίνεται σαν να αφήνει να ρέει ή ιστορία των αίωνων, λένε κι αυτές τδ τραγούδι τους. Είναι ένα τραγούδι που μπορεί κανένας να τδ νοιώσει και να τδ

μεταρσιώσει σε αίσθημα μονάχα σαν τούτυχε τδ προνόμιο της συμφοράς να αντικρύσει τδ φάσγανο του είσβολέα. «'Η έλληνιστική, ή ρωμαϊκή, ή βυζαντινή και οι στερνότερες περίοδοι της ιστορίας της πατρίδας μας», γράφει ό κ. Στυλιανού, «είναι δεμένες άξεδιάλυτα με την παρουσία του άλευρόμυλου. Στις έσχατιές της περιοχής των Χύτρων σώζονται άκόμα σήμερα τά καταλοιπά τέτοιων πανάρχαιων άλευρόμυλων, ιδιαίτερα στα άνατολικά κράσπεδα της κωμόπολης, σαν οι διάφοροι διοικητές του νησιού και οι άρχόντες έπέβαλαν τη μεταφορά του νερού του Κεφαλόβρυσου ίσα με τη μακρυνή 'Αμμόχωστο για την ύδρευση της πόλης...»

Θυμίζει τις συγκινητικά ανάλαφρες περιγραφές της αγροτικής Γαλλίας του Ζαν Ρισπέν ή αφήγηση του συγγραφέα, καθώς προχωρεί από τη γενίκευση στον έντοπισμό, από τδ τοπίο στον τόπο, από τδ νερό που προσφέρει τη ζωή και την κίνηση, τη δύναμη και την τροφή μα και τδ πνεύμα και την ψυχή στη χώρα και τους άνθρωπους της. Κάθε γωνιά και κάθε μύλος, κάθε σημάδι του τόπου τούτου παρουσιάζεται από τδ συγγραφέα τόσο δεμένο με την ιστορία του και τόσο ή αύτούσια και δυναμική έκφρασή της.

Χ.Λ.

ΕΝΑΣ ΒΩΜΟΣ! Της λευτεριάς και της τιμής της πατρίδας. Και πάνω σ' αυτόν οι πάντες και τά πάντα θυσία!

ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΥΘΡΕΑ